

**III AUa 750/17, Sposób prowadzenia działalności gospodarczej. -
Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie**
LEX nr 2686512

Wyrok

Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 29 marca 2019 r.

III AUa 750/17

Sposób prowadzenia działalności gospodarczej.

TEZA aktualna

Prowadzenie działalności gospodarczej, to działanie stałe, nieamatorskie i nieokazjonalne, z elementem organizacji, planowania i zawodowości rozumianej jako fachowość, znajomość rzeczy oraz specjalizacja.

UZASADNIENIE

Skład orzekający

Przewodniczący: Sędzia SA Anna Michalik.

Sędziowie: SA Agnieszka Ambroziak, SO del. Marcin Graczyk (spr.).

Sentencja

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 marca 2019 r. w W. sprawy A. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. o podleganie ubezpieczeniom społecznym na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 lutego 2017 r. sygn. akt VII U 1649/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz A. S. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Agnieszka Ambroziak Anna Michalik Marcin Graczyk

Uzasadnienie faktyczne

Decyzją z dnia 17 września 2015 r., nr (...) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. stwierdził, że A. S., jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu, dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 7 kwietnia 2015 r.

A. S. złożyła odwołanie od tej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że organ rentowy niezasadnie przyjął jakoby miała ona prowadzić działalność gospodarczą w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne, a nadto że sprzedaż pojedynczej usługi pojedynczemu kontrahentowi nie powoduje automatycznego uznania, że ubezpieczona prowadzi działalność w sposób ciągły i zorganizowany. W związku z powyższym odwołująca wniosła o zmianę decyzji poprzez przyznania prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 24 września 2015 r. oraz poprzez uznanie, że od dnia 7 kwietnia 2015 r. odwołująca podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 10 listopada 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wnioskował o oddalenie odwołania i wskazał, że odwołująca nie przedstawiła dowodów wystarczających do uznania, iż działalność gospodarcza była rzeczywiście wykonywana, a dodatkowo tego faktu nie potwierdzili żadni świadkowie. Zdaniem organu rentowego okoliczności te dają podstawy do stwierdzenia, iż zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych miało charakter pozorny i z naruszeniem zasad współżycia społecznego, a celem

odwołującej było uzyskanie wysokich świadczeń z Funduszu Ubezpieczeń Wyrokiem z dnia 22 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że uznał, że odwołująca się A. S. podlega ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą (...) A. S. w W. od dnia 7 kwietnia 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie ustalił, że A. S. ukończyła studia na kierunku (...) na (...) uzyskując tytuł magistra - inżyniera. Od dnia 7 kwietnia 2015 r. będąc w 3 miesiącu ciąży rozpoczęła prowadzenie własnej pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą (...) A. S. z siedzibą w W. w zakresie m.in. (...). Z tego tytułu ubezpieczona zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od dnia 7 kwietnia 2015 r. Odwołująca się opłacała składki na fundusz FUS za kwiecień 2015 r. w wysokości 1 270,80 zł, za miesiąc maj 2015 r. w wysokości 1 588,50 zł, za miesiąc czerwiec 2015 r. w wysokości 1 588,50 zł, za miesiąc lipiec 2015 r. 1 588,50 zł oraz miesiąc sierpień 2015 r. 1 588,50 zł. Dodatkowo ubezpieczona dokonywała wpłat na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za kwiecień 2015 r. w wysokości 98,00 zł, natomiast za miesiące maj, czerwiec, lipiec, sierpień 2015 r. w wysokości 122,50 zł oraz opłacała składki na fundusz zdrowia za miesiące od kwietnia do sierpnia 2015 r. w wysokości 279,41 zł. Odwołująca się prowadząc działalność gospodarczą podpisała w dniu 21 kwietnia 2015 r. umowę ze firmą (...) z siedzibą w (...). Przedmiotem umowy było wykonanie projektu (...) wartego zgodnie z podpisaną umową 18 400 zł brutto. Wykonanie projektu wymagało około 3,5 miesiąca pracy z uwagi na jego złożoność oraz zgromadzenie fachowej dokumentacji. Odwołująca pracowała sama nad projektem, który składał się z 3 części: koncepcyjnej, projektowej oraz wykonawczej. Ubezpieczona pracowała nad tym projektem w sposób zorganizowany i ciągły, realizując założenia podpisanej umowy z firmą (...). Pomimo, że w okresie pracy nad projektem była w ciąży stan jej zdrowia umożliwiał jej pracę projektową. Ponadto odwołująca pozostawała w stałym kontakcie z kontrahentem, kontaktując się z nim za pomocą poczty mailowej, telefonicznie, czy też odbywając bezpośrednie spotkania. W dniu 5 maja 2015 r. została zaksięgowana wpłata na konto odwołującej z rachunku kontrahenta (...) S. S. (1) w wysokości 1 033,20 zł. Była to zaliczka za realizację pierwszej części umowy. Następnie w dniu 15 maja 2015 r. odwołująca drogą mailową przesłała dokumentację i projekt dotyczący koncepcji projektu (...). Kontrahent ubezpieczonej zgłosił jednak uwagi do wysłanego projektu, wobec czego strony nie przystąpiły do realizacji kolejnej, projektowej części umowy. Odwołująca uwzględniła wniesione przez S. S. (1) uwagi i zaproponowała za dodatkową opłatą cztery kolejne wersje koncepcyjne, które uwzględniały zastrzeżenia wcześniej przez niego zgłoszone. W dniu 18 maja 2015 r. ubezpieczona wystawiła kontrahentowi (...) S. S. (1) fakturę VAT nr (...), na kwotę 5. 239,80 zł brutto. S. S. (1) otrzymując czwartą wersję projektu stwierdził, że projekt nie spełnił jego oczekiwań, wobec czego zrezygnował z dalszej współpracy, a tym samym nie uznał roszczeń wynikających z faktury VAT nr (...). Dodatkowo w dniu 1 czerwca 2015 r. ubezpieczona podpisała umowę z Wydawnictwem (...) S.A. w W. wydającym magazyn (...). Przedmiotem umowy było zlecenie A. S. napisanie artykułu. Pomimo, że ubezpieczona korzystała ze zwolnienia chorobowego zaczęła pracę nad artykułem, gromadząc trudno dostępną literaturę potrzebną do napisania artykułu. Ponadto od września 2015 r. ubezpieczona zawiesiła działalność gospodarczą, którą wznowiła w marcu 2016 r. Wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej odwołująca się złożyła w dniu 2 marca 2016 r. Odwołująca zakończyła pisanie artykułu po porodzie, przysyłając drogą mailową redakcji gotowy artykuł w dniu 22 listopada 2015 r. Redakcja magazynu (...) w dniu 4 grudnia 2015 r. potwierdziła fakt napisania i oddania artykułu do druku, zaś w dniu 5 lutego 2016 r. odwołująca wystawiła fakturę nr (...) za swoją pracę na kwotę 553,50 zł.

Od dnia 1 lipca 2015 r. ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę zasiłku chorobowego. Pismem z dnia 21 lipca 2015 r. organ rentowy poinformował odwołującą o wszczęciu postępowania mającego ustalić prawidłowość zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych.

Sąd Okręgowy ustalił również, że Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w dniu 18 lipca 2016 r. wydał nakaz zapłaty nakazujący zapłatę przez S. S. (1) na rzecz odwołującej się kwotę 5630,42 zł oraz kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na rozprawie w dniu 22 lutego 2017 odwołująca się złożyła kopię umowy z dnia 17 lutego 2017 r. na wykonanie projektu (...) (...). Odwołująca się złożyła również kopię faktury z dnia 6 grudnia 2016 r. na kwotę 153,75 zł za tłumaczenie tekstu z języka francuskiego na kwotę 153,75 zł dla (...) A. Ż. (k-197).

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny w oparciu o akta rentowe odwołującej, jak również dokumenty znajdujące się w aktach sprawy. Zdaniem Sądu Okręgowego powołane dokumenty, w zakresie w jakim Sąd Okręgowy oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Za wiarygodne, Sąd Okręgowy uznał również dowód z przesłuchania odwołującej A. S., a także świadka S. S. (1)

na okoliczność wykonywania przez odwołującą pracy w ramach pozarolniczej działalności gospodarczej. Świadek potwierdził, że współpracował z ubezpieczoną w zakresie wykonania projektu (...). Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowi wystarczającą podstawę do wydania orzeczenia kończącego postępowanie.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie zważył, że odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. nr (...) z dnia 17 września 2015 r. jest zasadne i jako takie podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi, przy czym za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność zgodnie z art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się między innymi osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych,

Zgodnie z art. 12 ust. 1 powołanej ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, a zatem również osoby prowadzące pozarolniczą działalność, skoro ustawodawca nie wymienił tej kategorii ubezpieczonych w ust. 2 i 3. Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą obejmowane są także ubezpieczeniem chorobowym, lecz na ich wniosek (art. 11 ust. 2 ustawy). Ponadto, zgodnie z brzmieniem art. 13 pkt 4 ustawy, osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszone na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołująca się w toku procesu udowodniła faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej.

Definicję działalności gospodarczej zawiera art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm. dalej jako u.s.d.g.) co oznacza, że definicja ta powinna być traktowana jako powszechnie obowiązujące rozumienie tego pojęcia w polskim systemie prawnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009 r., V KK 330/08, Prok. i Pr.-wkł. 2009, Nr 6, poz. 17). Wedle powołanego przepisu działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa (np. adwokaci, lekarze) - wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej (art. 4 u.s.d.g.). Definiując działalność gospodarczą, wskazuje się na pewne jej cechy, tj. zarobkowy charakter, ekonomiczną klasyfikację, zawodowy charakter oraz sposób jej wykonywania (zorganizowany i ciągły). Co przy tym istotne - działalność gospodarcza jest faktem - kategorią o charakterze obiektywnym. Nie konstytuuje jej żaden wpis bądź jego brak do odpowiedniego rejestru (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 309, z dnia 5 maja 1999 r., I PKN 665/98, OSNAPiUS 2000 Nr 14, poz. 535 i z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 392/97, OSNAPiUS 1998 Nr 19, poz. 584; wyrok NSA z dnia 29 marca 1999 r., II SA 124/99, LEX nr 46193; wyrok SA w Rzeszowie z dnia 26 października 1993 r., III AUr 312/93, OS/ 1994 Nr 3, poz. 17).

Obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynika każdorazowo z faktycznego prowadzenia tej działalności. Tym samym do powstania obowiązku ubezpieczenia wymagane jest rzeczywiste wykonywanie działalności zarobkowej, realizowanej w sposób zorganizowany i ciągły. Rozpoczęcie działalności gospodarczej polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z tym, że zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia działalności gospodarczej w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2013 r., o sygn. akt III AUa 1928/12). W związku z powyższym dla uznania za działalność gospodarczą - zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny i judykatury - konieczne jest wykazanie istnienia łącznie wszystkich cech, tj. zarobkowego charakteru, zorganizowania i ciągłości (a zatem zawodowego sposobu jej wykonywania). Brak którejkolwiek z tych cech oznacza, że dana działalność nie może być kwalifikowana w kategorii działalności gospodarczej. Z tego też powodu przy ocenie, czy dana osoba prowadzi tego typu działalność należy uwzględniać wszelkie okoliczności konkretnego przypadku, nie pomijając kierujących nią motywów oraz zamiaru. Zdaniem Sądu Okręgowego działalność gospodarczą, którą zarejestrowała A. S. posiadała wszystkie cechy, jakie definiuje powołana ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, a zatem rodziła obowiązek podlegania ubezpieczeniom

emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu. Potwierdził to zgromadzony materiał dowodowy, z którego - wbrew stanowisku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - nie wynika, aby czynności A. S. w spornym okresie, tj. od dnia 7 kwietnia 2015 r., miały charakter sporadyczny, okazjonalny i pozorny - to znaczy by były podejmowane nie w celu zarobkowym, ale dla uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych związanych z chorobą i macierzyństwem.

W ramach zgłoszonej działalności gospodarczej ubezpieczona wykonywała usługi przede wszystkim z zakresu projektowania, choć również prowadziła działalność z zakresu dziennikarstwa i tłumaczenia z języka francuskiego. Zdobyte wykształcenie w zakresie (...) oraz dziedzina, w której szczególnie się specjalizowała powodowało, że głównym profilem jej działalności było projektowanie (...). Na to wskazują m.in. wystawione przez ubezpieczoną faktury firmie (...), a także zeznania S. S. (1) oraz ubezpieczonej, z których jednoznacznie wynika, że przez pewien okres współpracowali razem w tym zakresie. Wprawdzie pomiędzy stronami nie doszło do zawarcia umowy na wszystkie trzy części projektu, lecz okoliczność, że strony ze sobą współpracowały na pierwszym etapie projektu, w świetle zgromadzonego materiału dowodowego było oczywiste. Ubezpieczona, wykonując na rzecz (...) S. S. (1) projekty wynikające z pierwszej części projektu, tj. części koncepcyjnej, w ocenie Sądu Okręgowego pracowała w sposób zorganizowany i ciągły pomimo, że był to jeden kontrahent w spornym okresie czasu. Zdaniem Sądu Okręgowego specyfika pracy projektanta oraz rodzaj wykonywanych projektów może być tak diametralnie różny, że sam fakt, iż ubezpieczona współpracowała wyłącznie z firmą (...) nie jest przesądzający o niespełnieniu wymogów: zarobkowego, wykonywania działalności w sposób ciągły i zorganizowany. Biorąc pod uwagę wartość projektu (ponad 18 000 zł), złożoność jego wykonania, potrzebną dokumentację oraz specjalistyczną wiedzę i biegłość w posługiwaniu się odpowiednimi programami komputerowymi Sąd Okręgowy uznał, że projekt wymaga dużego zaangażowania czasowego. Dodatkowo na etapie współpracy stron, odwołująca dokonywała korekt projektu, z uwagi na zastrzeżenia S. S. (1), co również powodowało dodatkową pracę. Odwołująca bowiem wykonała dodatkowo cztery wersje projektów, które uwzględniały zgłoszone przez kontrahenta uwagi. Dlatego w ocenie Sądu Okręgowego w sprawie bez znaczenia pozostawał fakt, że ubezpieczona współpracowała jedynie z jednym kontrahentem. Bardziej miarodajną oceną jest przełożenie efektów współpracy z jednym kontrahentem na wykonaną przez ubezpieczoną pracę. Prace projektowe różnią się między sobą złożonością, a przez to również i zaangażowaniem czasowym, które trzeba uwzględnić przy realizacji projektu. Obszerna dokumentacja dotycząca zawartej umowy została dołączona do akt sprawy i zdaniem Sądu Okręgowego w sposób nie budzący wątpliwości świadczy o prawdziwości twierdzeń odwołującej się co do przebiegu prac w ramach działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołująca się przedstawiła rzeczową argumentację w zakresie daty rozpoczęcia działalności gospodarczej. Przed datą 7 kwietnia 2015 r. współpracowała na podstawie umowy o dzieło ze (...) oraz (...). Działalność gospodarczą rozpoczęła w momencie upewnienia się, że ma klienta (S. S.), gdyż od momentu założenia działalności musiała płacić składki, a negocjacje z klientem mogą trwać nawet kilka miesięcy.

Biorąc pod uwagę zeznanie odwołującej się przesłuchanej w charakterze strony, że ma założoną stronę internetową i konta na portalach społecznościowych Sąd Okręgowy zweryfikował prawdziwość tych twierdzeń. Na stronie pod adresem (...) znajduje się strona założona jeszcze w roku 2010. Odwołująca się przedstawiła się jako A. K. - (...), która ukończyła studia na (...) na Wydziale (...) oraz w P. w E. (...) P. V. w katedrze projektowania (...) projektanta. Realizuje moją pasję projektując (...) i (...) na zamówienia (...) oraz klientów indywidualnych. Wykształcenie techniczne i plastyczne, doświadczenie w pracy w kraju i za granicą (w biurach projektowych oraz w (...)) oraz szerokie rozeznanie w międzynarodowym rynku projektowania i budowy (...) oraz innych obiektów (...) pozwalają odwołującej się tworzyć projekty wyróżniające się zarówno nowoczesną formą oraz funkcjonalnością jak i użyciem najnowszych technologii. Współpracowała między innymi ze (...) (obecnie (...) w C. we (...) czy (...) w G. oraz z (...) w P. Odwołująca się przygotowuje projekty na każdym etapie zaawansowania od koncepcyjnych po wykonawcze (całość dokumentacji potrzebnej do skonstruowania jednostki)".

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że ubezpieczona podejmowała w sposób ciągły i zorganizowany czynności w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Były to zarówno czynności przygotowawcze do podjęcia działalności, dotyczące zgłoszenia tej działalności, mające na celu umożliwienie jej faktycznego rozpoczęcia oraz świadczenia usług w zakresie pozyskiwania klientów w branży projektowania (...). Okoliczność ciąży ubezpieczonej w dacie, kiedy zakładała działalność gospodarczą również pozostaje bez znaczenia dla oceny zasadności odwołania z uwagi na fakt, że działalność została faktycznie podjęta i była prowadzona, a ponadto Sąd miał na uwadze, iż kobieta w ciąży nie jest wykluczona z kręgu osób, które mogą założyć i prowadzić działalność gospodarczą. Dodatkowo nie ma określonej w przepisach żadnej cezury czasowej, która wskazuje w jakim okresie ciąży można, a kiedy nie wolno podejmować działalności gospodarczej. Co istotne, również prawidłowo przebiegająca ciąża ubezpieczonej nie może być uznana za przeszkodę do skutecznego rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej, zwłaszcza jeśli działalność ta nie wymaga wysiłku fizycznego oraz pozwala na ustalenie

elastycznych godzin wykonywania usług oraz świadczenie pracy we własnym domu. Samo rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej w okresie ciąży, nie jest w żadnym zakresie sprzeczne z prawem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, III AUa 1542/12, Lex Nr 1311944).

Reasumując, zdaniem Sądu Okręgowego na podstawie poczynionych ustaleń, należy stwierdzić, że działalność gospodarcza ubezpieczonej spełnia wszystkie cechy działalności gospodarczej, jakimi są: zarobkowy charakter, ekonomiczna klasyfikacja, zawodowy charakter oraz sposób jej wykonywania (zorganizowany i ciągły). Zarzuty organu rentowego kwestionujące fakt prowadzenia działalności i tym samym wskazujące na niepodleganie ubezpieczeniom społecznym okazały się niezasadne.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję przyjmując, że A. S. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...) A. S. podlega od dnia 7 kwietnia 2015 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i chorobowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego Warszawa Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 lutego 2017 r., sygn. akt VII U 1649/15 w całości, zarzucając naruszenie:

1) przepisu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. z 2016 r., poz. 963 z późn. zm.) poprzez nieprawidłowe ustalenie, iż A. S. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą (...) A. S. w W. od dnia 7 kwietnia 2015 r. za okres, w którym nie wykonywała ona działalności zarobkowej o charakterze działalności gospodarczej,

2) przepisu art. 233 kodeksu postępowania cywilnego poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i bezpodstawne ustalenie, iż odwołująca się prowadziła działalność gospodarczą.

Organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania lub uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji organ rentowy podkreślił, że Zdaniem organu rentowego wyrok pozostaje w niezgodzie z prawem.

Organ rentowy podkreślił, że zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 672 z późn. zm.) istotą prowadzenia działalności gospodarczej jest prowadzenie jej w sposób zorganizowany i ciągły. Działalność ta ma charakter zarobkowy. Ciągłość działalności gospodarczej należy wiązać z regularnie występującymi, powtarzającymi się i trwającymi czynnościami. Przeciwnieństwem ciągłości działalności są czynności wykonywane okazjonalnie, jednorazowo, sporadycznie.

W opinii organu rentowego, Sąd Okręgowy ustalił, że odwołująca się wykonała incydentalnie jedną usługę w ramach prowadzonej działalności do czasu jej zawieszenia (we wrześniu 2015 r.). Przychód jaki uzyskała w tym czasie to jedynie 1.033 zł. Natomiast wydatki związane z chociażby z ubezpieczeniem - składki na FUS, wynosiły: za kwiecień 2015 r. 1.270,80 zł, za miesiąc maj, czerwiec, lipiec, sierpień 2015 r. po 1 588,50 zł. Odwołująca rozpoczynając prowadzenie działalności w okresie ciąży, nie miała usprawiedliwionych podstaw do tego, aby oczekiwać uzyskania przychodów chociażby pozwalających na pokrycie swoich kosztów, nie mówiąc nawet o osiągnięciu zysku możliwego do przeznaczenia na własne potrzeby. Faktyczne przychody Odwołującej uzyskiwane z działalności były znikome zwłaszcza w relacji do kosztów.

Zdaniem apelującego, odwołująca się podjęła działalność, która nie posiadała rzeczywistego, racjonalnego celu zarobkowego, a zatem nie prowadziła działalności gospodarczej o jakiej mowa w art. 2 u.s.g i art. 8 ust. 6 pkt 1 u.s.u.s, dlatego też nie powinna podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 7 kwietnia 2015 r., z tytułu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Istotą działalności gospodarczej jest jej zarobkowy charakter, wobec czego rzeczywiste podjęcie działalności gospodarczej następuje tylko w przypadku, gdy zamiarem osoby zgłoszonej do ewidencji przewidzianej dla przedsiębiorców jest osiągnięcie zysku. Natomiast w przypadku, gdy działania podejmowane pozornie w związku z rozpoczynaną działalnością gospodarczą są nieracjonalne z punktu widzenia osiągnięcia jej zarobkowego celu, a dadzą się wytłumaczyć jako podjęte celem uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczeń społecznych, to nie można takich czynności uznać za wykonywanie działalności gospodarczej. Ponadto rozpoczęcie działalności gospodarczej polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, a nie tylko na stworzeniu formalnych ram jej prowadzenia.

W ocenie organu rentowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na przyjęcie, że w spornym okresie od 7 kwietnia 2015 r., co najmniej do daty powstania roszczenia o zasiłek macierzyński w związku z urodzeniem dziecka, odwołująca nie wykonywała zarobkowej działalności gospodarczej, zwłaszcza że tym przedziale czasowym od dnia 1 lipca 2015 r. zgłosiła roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego.

Uzasadnienie prawne

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje. Apelacja organu rentowego jako bezpodstawną podlegała oddaleniu. Wbrew zawartym w niej zarzutom Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wywiódł na ich podstawie trafne wnioski, znajdujące należyte oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, a następnie dokonał prawidłowej subsumpcji przepisów prawa.

W apelacji podniesiono zarzut naruszenia przepisu art. 233 kodeksu postępowania cywilnego poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i bezpodstawną ustalenie, iż odwołująca się prowadziła działalność gospodarczą. Z treści apelacji i jej uzasadnienia nie wynika w jaki sposób miało dojść do przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów. Organ rentowy ograniczył się tylko do zanegowania poprawności ustaleń Sądu ale nie wskazał, czy doszło do wadliwej oceny dowodów, czy do pominięcia istotnych okoliczności. Organ rentowy wskazał jedynie, że działalność gospodarczą prowadzona przez ubezpieczoną w początkowym okresie nie przynosiła przychodów, a wiązała się z obowiązkiem opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Nadto w ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ustalenia Sądu potwierdzały jedynie wykonanie przez ubezpieczoną jednej usługi, a nie prowadzenie działalności gospodarczej w sposób zorganizowany i ciągły.

Sąd Apelacyjny rozpoznając sprawę i apelację doszedł do przekonania, że postępowanie dowodowe przeprowadzone przez Sąd Okręgowy należy ocenić jako prawidłowe, a Sąd I instancji nie naruszył zasady swobodnej oceny dowodów. Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów, według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przedstawiony w apelacji sposób podważania sędziowskiej oceny materiału dowodowego, stanowi zwykłą polemikę, która nie może odnieść skutku. Skarżący nie wykazał bezzasadnego pominięcia dowodów, które prowadzą do wniosków odmiennych niż te, które zostały przyjęte przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 marca 1999 r. (III CZP 59/98) podkreślił, że same nawet bardzo poważne wątpliwości, co do trafności oceny materiału dowodowego dokonanej przez sąd pierwszej instancji, jeżeli tylko nie wykroczyła ona poza granice określone w art. 233 § 1 k.p.c., nie powinny stwarzać podstawy do zajęcia przez sąd drugiej instancji odmiennego stanowiska. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, brak jest w okolicznościach rozpoznawanej sprawy podstaw do stwierdzenia, że istnieją wątpliwości, co do trafności oceny materiału dowodowego.

Zważyć należy, że w myśl art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według swego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Przepis ten, przy uwzględnieniu treści art. 328 § 1 i 2 k.p.c. nakłada na sąd orzekający obowiązek: wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, skonkretyzowania okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności, wskazania jednoznacznego kryterium oraz argumentacji pozwalającej - wyższej instancji i skarżącemu - na weryfikację dokonanej oceny w przedmiocie uznania dowodu za wiarygodny bądź też jego zdyskwalifikowanie, przytoczenia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dowodów, na których sąd się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności (uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1856/00).

Ponadto przepis art. 233 § 1 k.p.c. przyznaje sądowi swobodę w ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego, a zarzut naruszenia tego uprawnienia tylko wtedy może być uznany za usprawiedliwiony, jeżeli sąd zaprezentuje rozumowanie sprzeczne z regułami logiki bądź z doświadczeniem życiowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r., IV CKN 859/00). Swobodna ocena dowodów zastrzeżona dla sądu nie opiera się na ilościowym porównaniu przedstawionych przez świadków i biegłych spostrzeżeń oraz wniosków, lecz na odpowiadającym zasadom logiki powiązaniu ujawnionych w postępowaniu dowodowym okoliczności w całość zgodną z doświadczeniem życiowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1980 r., II URN 175/79).

Ustalenia Sądu I instancji zostały oparte na wszechstronnej, logicznej i dobrze uargumentowanej analizie dowodów zaprezentowanych przez strony. Organ rentowy poprzestał w toku procesu jedynie na zakwestionowaniu celowości prowadzenia przez odwołującą się działalności gospodarczej. Natomiast ubezpieczona przedstawiła szereg dowodów, w tym dokumenty i zeznania, które potwierdzające, że posiada ona odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie do prowadzenia działalności w zakresie projektowania (...). Z niewadliwych ustaleń sądu wynika jednoznacznie, że ubezpieczona pozyskała klienta, a praca nad zamówionym przez niego projektem miała zająć kilka miesięcy. Ustalona kwota końcowego wynagrodzenia za ukończenie projektu, dawała podstawy do uznania, że pokryte zostaną co najmniej koszty prowadzenia działalności gospodarczej. Okoliczności związane z odstąpieniem przez klienta od realizacji projektu nie mogą być podstawą do stwierdzenia, że odwołująca się nie miała podstaw do kontynuowania działalności. Wbrew twierdzeniom organu Sąd pierwszej instancji nie ustalił, że

odwołująca się wykonała jednostkowe zlecenie. Sąd Okręgowy uznał bowiem, że ubezpieczona podejmowała w sposób ciągły i zorganizowany czynności w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej. Były to zarówno czynności przygotowawcze do podjęcia działalności, dotyczące zgłoszenia tej działalności, mające na celu umożliwienie jej faktycznego rozpoczęcia oraz świadczenia usług w zakresie pozyskiwania klientów w branży projektowania (...). Ponadto wykonała ona projekt wstępny, następnie kolejne poprawki do tego projektu i pozostawała w kontakcie z klientem. Dodać należy, że ubezpieczona dochodziła swoich roszczeń wynikających z umowy zawartej z S. S. (1). Racje ma również Sąd Okręgowy, że pozostaje bez znaczenia dla oceny zasadności odwołania to, że ubezpieczona w chwili rozpoczęcia działalności gospodarczej była w ciąży, z uwagi na fakt, że działalność została faktycznie podjęta i była prowadzona.

Reasumując powyższe, Sąd Apelacyjny doszedł do wniosku, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny, swe ustalenia oparł na należycie zgromadzonym materiale dowodowym, którego ocena nie wykraczała poza granice wskazane w art. 233 § 1 k.p.c., dlatego też Sąd Apelacyjny przyjął jako własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji bez potrzeby ich szczegółowego powtarzania.

Przy prawidłowo ustalonym stanie faktycznym i niewadliwym postępowaniu dowodowym Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej interpretacji przepisu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. z 2016 r., poz. 963 z późn. zm.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych w apelacji podniósł, że do naruszenia tego przepisu doszło poprzez "nieprawidłowe ustalenie, iż A. S. podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą (...) A. S. w W. od dnia 7 kwietnia 2015 r. za okres, w którym nie wykonywała ona działalności zarobkowej o charakterze działalności gospodarczej". Organ rentowy formułując zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego odniósł się do kwestii prawidłowych ustaleń faktycznych. Tak skonstruowany zarzut nie wskazuje w jaki sposób miało dojść do naruszenia przepisu art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Z uzasadnienia apelacji wynika, że w ocenie organu rentowego odwołująca się podjęła działalność, która nie posiadała rzeczywistego, racjonalnego celu zarobkowego, a zatem nie prowadziła działalności gospodarczej o jakiej mowa w art. 2 u.s.g i art. 8 ust. 6 pkt u.s.u.s, dlatego też nie powinna podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 7 kwietnia 2015 r., z tytułu określonego w art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Ponieważ Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i nie naruszył zasady swobodnej oceny dowodów, należy uznać zarzut naruszenia prawa materialnego za chybiony.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie było istnienie tytułu do objęcia A. S. ubezpieczeniami społecznymi, określonymi w art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 i 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 121 z późn. zm.). Stosownie do treści pierwszego z wymienionych przepisów, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Definicję osoby prowadzącej pozarolniczą działalność zawiera art. 8 ust. 6 pkt 1 wymienionej ustawy, stanowiąc, że za taką uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych. W konsekwencji, kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy posiadało ustalenie czy ubezpieczona w okresie objętym zaskarżoną decyzją faktycznie podjęła i prowadziła działalność gospodarczą wpisaną do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Obowiązkowi ubezpieczeń społecznych, zgodnie z treścią art. 13 ust. 4 wymienionej ustawy podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszone na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Jak zatem wynika z przywołanych unormowań, obowiązek ubezpieczenia wynika z faktycznego rozpoczęcia działalności i jej prowadzenia na podstawie wpisu do ewidencji (rejestr), natomiast kwestie związane z jej formalnym zarejestrowaniem i wyrejestrowaniem mają znaczenie wyłącznie w sferze dowodowej, nie przesądzają natomiast same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 r., II UK 51/11 - LEX nr 1227548). W świetle powyższego, dokonanie ustaleń w istotnym dla rozstrzygnięcia sprawy zakresie wymagało w pierwszej kolejności wyjaśnienia pojęcia działalności gospodarczej określonej w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (obecnie tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 584 z późn. zm.), zgodnie z którym działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Dookreślając warunki składające się na pojęcie działalności gospodarczej Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 117/91 (OSNCP 1992 Nr 5, poz. 65) wskazał, że cechami działalności gospodarczej są:

- 1) zawodowy (a więc stały) charakter,
- 2) związana z nią powtarzalność podejmowanych działań,
- 3) podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania i
- 4) uczestnictwo w obrocie gospodarczym.

W nawiązaniu do przedmiotowych cech działalności gospodarczej Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wymienionej wyżej uchwały stwierdził, że podstawową zasadą, której podporządkowana powinna być wszelka działalność gospodarcza, jest zasada racjonalnego gospodarowania, nazywana w skrócie zasadą gospodarności. W myśl tej zasady maksymalny stopień realizacji celu osiąga się postępując tak, aby przy danym nakładzie środków osiągnąć maksymalny stopień realizacji celu (tzw. zasada największego efektu) albo tak, aby przy danym stopniu realizacji celu użyć minimalnego nakładu środków (tzw. zasada najmniejszego nakładu środków, czyli oszczędność środków). W praktyce oznacza to, że wszelka działalność gospodarcza powinna być prowadzona "w sposób właściwy dobremu gospodarzowi", a więc racjonalnie. Z powyższego wynika zatem, że prowadzenie działalności gospodarczej, to działanie stałe, nieamatorskie i nieokazjonalne, z elementem organizacji, planowania i zawodowości rozumianej jako fachowość, znajomość rzeczy oraz specjalizacja. Dodatkowo zauważyć należy, że z takim rozumieniem działalności gospodarczej koresponduje definicja przedsiębiorcy zawarta w art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, zgodnie z którą "przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą". Zakłada ona bowiem własną aktywność przedsiębiorcy działającego we własnym imieniu, który dysponując fachowością, co najmniej planuje i organizuje czynności związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, analiza materiału dowodowego sprawy, wbrew stanowisku Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, pozwala na ustalenie, że odwołująca się podjęła i prowadziła działalność gospodarczą we wskazanym wyżej rozumieniu. Zgromadzony materiał dowodowy pozwalał na ustalenie, że ubezpieczona podjęła działalność zarobkową, w dziedzinie, w której jest wyspecjalizowana, pozyskała klienta, wykonała projekt, podjęła czynności zmierzające do uzyskania należnego jej przychodu, w tym podjęła czynności procesowe przed sądem gospodarczym, opracowała obszerny i specjalistyczny artykuł przeznaczony dla czasopisma związanego z (...).

Racją ma Sąd pierwszej instancji, że biorąc pod uwagę wartość projektu (ponad 18 000 zł), złożoność jego wykonania, potrzebną dokumentację oraz specjalistyczną wiedzę i biegłość w posługiwaniu się odpowiednimi programami komputerowymi należało uznać, że projekt wymagał dużego zaangażowania czasowego. Świadczy o tym również obszerna dokumentacja dołączona do akt sprawy. Czynności związane z projektowaniem takich skomplikowanych rzeczy jak (...) nie są czynnościami powtarzalnymi i prostymi, które mogłyby być wykonywane masowo. Trudno więc oczekiwać aby odwołująca się w krótkim czasie od rozpoczęcia działalności gospodarczej pozyskała wielu klientów i wykonywała wiele projektów jednocześnie, tym bardziej, że w ocenie Sądu Apelacyjnego rynek w tym zakresie w Polsce nie jest duży.

Wykształcenie A. S. i jej doświadczenie potwierdzają, że mogła rozpocząć działalność o charakterze zawodowym. Zgłaszając swoją działalność do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, tworząc swoją stronę internetową i pozyskując pierwszego klienta zaczęła uczestniczyć w obrocie gospodarczym. Czynności związane z przygotowaniem kolejnych projektów należy uznać za czynności powtarzalne w dłuższym okresie czasu. Niewątpliwie przychody uzależnione są od powodzenia w prowadzonej działalności gospodarczej. Początkowy okres takiej działalności wiąże się najczęściej z koniecznością poczynienia wydatków. Dopiero dłuższe prowadzenie działalności gospodarczej może prowadzić do uzyskania zysków. Wynegocjowane przez ubezpieczoną wynagrodzenie za sporządzenie projektu (...) dawało nadzieję na uzyskanie przychodu.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że wyrok Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu, a zarzuty apelacyjne podniesione przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych były niezasadne.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację. Biorąc pod uwagę, wynik procesu Sąd Apelacyjny zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz A. S. kwotę 2700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej. Rozstrzygnięcie w tym zakresie zostało oparte na treści art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 10 pkt 1 ust. 2 w zw. z § 2 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015.1804 z dnia 2015.11.05), w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia apelacji.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w Wyroku.

Sędziowie: Przewodniczący:

Agnieszka Ambroziak Anna Michalik Marcin Graczyk

Tekst orzeczenia pochodzi ze zbiorów sądów powszechnych.